

Kompetansenettverk for sykehusplanlegging

Klassifisering av sykehusbygg – en brukerveileder

1. Bakgrunn og hensikt for innføring av et Klassifikasjonssystem

Klassifikasjonssystem og nomenklatur for sykehusbygg er utviklet av Kompetansenettverk for sykehusbygg. Det er tatt i bruk i mange helseforetak (bla Helse Sør-Øst), og klassifisering ihht KNS sitt klassifikasjonssystem benyttes nå også i de fleste nye prosjekter. I tillegg til utviklingen av klassifikasjonssystemet er det i regi av KNS gjennomført en pilot for innføring av systemet i helse Nordmøre og Romsdal for å se på hvilke typer problemstillinger man kan møte når systemet skal implementeres.

Den viktigste læringen fra pilotprosjektet er at det er behov for noe hjelp ved oppstart, der man får en innføring i systemet og startbistand ved kartleggingen. Dessuten er forståelsen for bruk av systemet og data viktig, og å vise rapportering av data og analyser gir en positiv holdning til innsamling og vedlikehold av data. Dette har stor betydning for eierskap til kvaliteten i data. Ansvar og roller i kartlegging, vedlikehold og rapportering av data er også svært viktig. Forståelsen hos de som skal ha slike roller av anvendelsen og viktigheten av data har betydning for kvaliteten.

Det er en intensjon om å få etablert en nasjonal database for sykehusbygg. En slik database gir gode muligheter til å sammenligne kapasiteter og arealer og knytte det opp imot rapportering av dagens bruk og strategisk planlegging. Det vil kunne være et styringsverktøy for beslutninger på lik linje med produksjons- og kostnadsdata.

2. Brukerveilederens hensikt og målgruppe

Målgruppen for denne veilederen er i første rekke de som skal ha et daglig ansvar for kartlegging, lagring, oppdatering, samt analyser og rapportering av data.

Hensikten med veilederen er å legge til rette for best mulig datakvalitet for de analyser disse data skal benyttes til. Veilederen vil kunne fungere som en manual eller sjekklister for de som skal gjennomføre kartleggingen.

3. Før du går i gang

Det må foreligge en beslutning om at det skal innføres et klassifikasjonssystem der ansvar, klargjøring av hvordan selve kartleggingen

skal organiseres, hvordan data skal oppbevares og vedlikeholdes og på hvilken måte rapportering skal skje er drøftet og avklart.

Det bør være en kort innføring i klassifikasjonssystemet (ca.4 timers innføringsmodul) Denne introduksjonen bør inneholde bakgrunn, hensikt og noen råd til bruken av data og rapportering. Gjennomgang av et funksjonsområde. Eventuell avtale om brukerstøtte.

Det bør foreligge et oppdatert og digitalisert, polygonisert tegningsgrunnlag før klassifiseringen starter.

Lagringsmåte for data (database eller regneark) bør være avklart på forhånd.

Kort opplæring om bruk av klassifikasjonssystemet der man går igjennom hensikt og resultater og går igjennom et funksjonsområde for å sikre forståelsen av metoden.

4. Under kartleggingen

Den som kartlegger avtaler på forhånd med ansvarlig for de avdelingene/enhetene man skal kartlegge i og informerer om hensikten med klassifiseringen. En god kilde til informasjon er erfaringsmessig avdelingssykepleier eller tilsvarende (mellomledernivå som kjenner virksomheten og de fysiske omgivelsene godt).

Ta med tegninger rundt under kartleggingen.

Første kartlegging er den mest tidkrevende med oppdatering av tegningsgrunnlaget og klassifisering av alle rom. For å ha et sikrest mulig grunnlag er det hensiktsmessig at dette ikke utføres av mange forskjellige personer. Opplæring på forhånd om bruk av klassifikasjonssystemet og hensikten med data er viktig for å bruke riktige benevnelser og også kunne gjøre avveininger når det er usikkerhet om bruk, eierskap osv av rom.

I tillegg til de data som skal registreres ihht klassifikasjonssystemet er det behov for ID nr for hvert rom. For rom i eksisterende bygg er det tegningsromnummer, alternativt bruksromnummer som vil være knyttet til FDV databaser. Ved klassifisering av bygg som er under planlegging vil funksjonsromnummer fra en planleggingsdatabase (f.eks dRofus) være rommets identifikasjonsnr.

4.1 Kapasitetsbærende rom

Når data skal benyttes til å analysere forholdet mellom den tilgjengelig kapasitetsressursen og dagens/fremtidig kapasitets- og arealbehov, er det viktig å definere såkalte "kapasitetsbærende rom" som er de rommene som både benyttes til å beregne kapasitetsbehov og som benyttes i beregninger av arealstandarder. I tabellen under er det vist til eksempler på "kapasitetsbærende rom".

Hovedfunksjon	Delfunksjon	"Kapasitetsbærende rom"	Romspesifikasjon
Opphold, somatikk	Normalsengeområde	Sengerom	1 sengs
Opphold, somatikk	Normalsengeområde	Sengerom	2 sengs
Opphold, somatikk	Normalsengeområde	Sengerom	3 sengs...osv
Opphold, somatikk	Tung overvåking	Overvåkingsplass	1 plass
Opphold, somatikk	Tung overvåking	Overvåkingsplass	2 plasser ...osv
Opphold, somatikk	Observasjon	Observasjonsplass	1 plass
Opphold, somatikk	Observasjon	Observasjonsplass	2 plasser ..osv
Opphold, somatikk	Normalsengeområde	Isolat	kontaktsmitte
Opphold, somatikk	Normalsengeområde	Isolat	luftsmitte
Opphold, somatikk	Intensiv	Overvåkingsplass	1 plass
Opphold, somatikk	Intensiv	Overvåkingsplass	2 plasser ...osv
Opphold, somatikk	Neonatal intensiv	Kuvøserom	1 plass
Opphold, somatikk	Neonatal intensiv	Kuvøserom	1 plass
Opphold, somatikk	Føde/barsel	Føderom	
Opphold, somatikk	Dagområde	Dagplass	1 plass ..osv
Opphold, psykiatri	Normalsengeområde	Sengerom	1 sengs
Opphold, psykiatri	Normalsengeområde	Sengerom	2 sengs
Opphold, psykiatri	Normalsengeområde	Sengerom	3 sengs...osv
Opphold, psykiatri	Dagområde	Hvilerom	1 plass ...osv
Opphold, psykiatri	Sikring	Sengerom	1 sengs
Opphold, psykiatri	Skjerming	Sengerom	1 sengs
Undersøkelse og behandling, somatikk	Poliklinikk	Undersøkelse	Gastroskopi
Undersøkelse og behandling, somatikk	Poliklinikk	Behandling	PD
Undersøkelse og behandling, somatikk	Poliklinikk	Behandling	Gipsing
Undersøkelse og behandling, somatikk	Poliklinikk	Kontor/konsultasjon	
Undersøkelse og behandling, somatikk	Operasjon	Operasjon	
Undersøkelse og behandling, somatikk	Radiologi	Undersøkelse	MR
Undersøkelse og behandling, somatikk	Radiologi	Undersøkelse	Gjennomlysning
Undersøkelse og behandling, psykiatri	Poliklinikk	Behandling	
Undersøkelse og behandling, psykiatri	Poliklinikk	Kontor/konsultasjon	

4.2 Registrering av hoved- og delfunksjoner

I vedlegg 1 lister vi opp og har en kort forklaring på de hoved- og delfunksjoner som benyttes i Klassifikasjonssystemet versjon 2.0.

Sammen med hovedfunksjonene "Undersøkelse og behandling" og "Medisinsk service", er "Opphold" den hovedfunksjonen som omfatter de områdene hvor sykehusets kliniske virksomhet (primærfunksjonen) foregår. Hovedfunksjonene "Opphold" og "Undersøkelse og behandling" er delt

mellom somatikk og psykiatri. Begrunnelsen er at psykiatri ofte har egne bygg hvor krav til rom og arealfaktorer er forskjellige fra somatikk. I tilfeller hvor somatikk og psykiatri i stor grad er integrert, vil hovedfunksjonen benevnes somatikk. Arealene vil da kunne sorteres ved hjelp av for eksempel organisasjonskodeverket.

5. Lagring av data

Det finnes mange format det er mulig å benytte for lagring av data fra klassifisering av sykehusareal. Excel er et enkelt format å benytte under den første kartleggingen. Dersom regneark benyttes bør man legge til rette for at dette på en enkel måte kan lastes over i en database.

Mange vil velge å knytte data til et eksisterende system, f.eks. FDV systemer. Dette gjør oppdateringen enklere, og det gir en mulighet til å knytte ansvar for oppdatering og rapportering til en organisasjon som alt har et ansvar for dataregistrering for rom og arealer.

6. Oppdatering og vedlikehold

Oppdatering av vedlikehold av data er svært viktig i virksomheter som er i stadig endring slik som helsesektoren er. Kartlagte data går fort "ut på dato".

Det bør være en gjennomgang og rapportering av data (spesielt med tanke på "kapasitetsbærende rom") en gang årlig. En hensiktsmessig arbeidsmåte er å få endringsrapporter fra ansvarlige for hver enhet/avdeling slik at drifts-/eiendomsavdelinger enten kan legge dette inn fortløpende eller ha en årlig oppdatering.

Når en nasjonal database for sykehusbygg foreligger vil det også være behov for å legge inn data årlig i denne.

Det forutsettes også at det er god kommunikasjon og informasjonsrutiner fra "eier" av en database når det gjelder bruk av databasen og eventuelle endringer knyttet til lagring og rapportering og eventuelle endringer i nomenklatur eller klassifisering.

7. Rapportering og styringsinformasjon

Aktiv bruk av data fra lokale eller nasjonale databaser er den viktigste suksessfaktor for systemet.

Bruksområdene er svært mange, alt fra sammenlikning av romstørrelser til utvikling av standarder, samt analyser av arealeffektivitet, dagens produksjon i forhold til tilgjengelig kapasitet og også behov for endringer i kapasiteter og areal knyttet til strategisk utvikling. Sammen med tegningsmateriale i form av papir eller tredimensjonale modeller kan man presentere og gjøre analyser av logistikk (person og vareflyt), muligheter for sambruk av rom, samt organisering og bemanning.

Visualisering ved farging av tegninger for å få oversikt og se enkeltrom og funksjonsområder og derved sammenhenger og logistikk.

Det vil være behov for et tett samarbeid mellom ansvarlige for kartlegging og lagring av data og enheter som behandler pasientstatistikker slik at man har en felles forståelse for hvilke data som skal benyttes og på hvilken måte de skal presenteres. Det vil være behov både for en fast årlig rapportering og i tillegg rapportering på etterspørsel.

7.1 Eksempler på rapportering

Tabellen under viser klassifisert areal i Kristiansund sykehus (Helse Nordmøre og Romsdal). Den viser kapasitet i poliklinikken satt opp imot antall konsultasjoner. Den viser både areal og rom og derved arealstandard, som her er 48 m² per rom. Dette er langt over standarder i nye sykehuprosjekter, som ligger på ca 30 m² per plass. I tillegg viser det et beregnet behov, som er på ca 22 rom, dvs. 14 rom lavere enn dagens kapasitet.

Klassifisering av poliklinikkområder				
Delfunksjo	Romnavn	Antall plass	Arealstand	Totalt areal
Poliklinikk	Undersøkelse	31		
	Behandling	5		
	Totalt	36	48	1728
Beregning av kapasitetsbehov for poliklinikkrom				
Antall polikl konsultasjoner		37943		
Utnyttelsesgrader		220 dager pr år/6 timer pr dag/ 45 min pr pas		
		21,6	30	647

Ved å sette opp aktivitet – kapasitet og areal på denne måten får man et grunnlag for å diskutere strategier for utvikling av bygningsmassen, men også et grunnlag for å se på organisering av virksomheten og effektivisering av drift.

Tabellen og illustrasjonen under viser også hvordan disse dataene kan benyttes sammen med tegningsgrunnlaget for å se på årsaksforhold til for eksempel lav utnyttelse av kapasitet og areal og potensialer for "ompakking" av funksjoner.

Faktisk kapasitet heldøgns plasser		Antall plasser	Faktisk areal	Areal pr plass
Normalsengeområde	Isolat	5		
	Sengerom, ensengs	13		
	Sengerom, flersengs	86		
	Totalt	104	2480	23,8
Intensiv	Isolat	1		
	Sengerom, flersengs	8		
	Totalt	9	290	32,2
Observasjon	Observasjons plass	4		
	Totalt	4	41	10,2
Totalt heldøgns plasser		117	2811	24,0

Bildet viser tegninger markert med rosa der det er senger, og viser ett sengeområde som har en relativt god nærhet mellom rommene, mens to av fløyene har svært lav kapasitet og derved høy arealfaktor og utfordringer når det gjelder bemanning og drift.

Tabellene under viser klassifikasjonssystemet benyttet på et mer aggregert nivå. Den første tabellen viser Sykehuset Sørlandets heldøgns plasser (senger), totalt areal for sengeområdene og arealfaktor per seng. Dette kan benyttes i sammenligning av utnyttelse av arealet, både mellom sykehus, men også internt i et sykehusanlegg. Eksemplet viser en arealfaktor i gjennomsnitt på 26 m², som er relativt bra i forhold til nye sykehusprosjekter, mens det er store forskjeller dersom man ser på de ulike delfunksjonene.

Areal heldøgnsplasse Sørlandet		
Delfunksjon	Totalt areal	Areal/seng
Normalsengeområde	9580	22.0
Habilitering/rehabilitering	1899	61.3
Føde/barsel	2436	36.4
Barnesengeområde	1351	20.8
Observasjon	148	12.3
Barnintensiv	14	13.6
Tung overvåking	446	31.9
Intensiv	1085	47.2
Neonatal intensiv	409	25.6
Totalt heldøgns plasser	17368	26.1
Pasienthotell	1878	25.7
Totalt heldøgns plasser inkl pasienthotell	19246	26.0

Den neste tabellen viser oppsummert for Sykehuset Sørlandet aktivitetsdata for 2006, fremskrevet til 2020. Det er beregnet kapasitetsbehov for dagens og fremtidig kapasitet. Dette er igjen satt opp imot dagens tilgjengelige kapasitet.

Sykehusområdet Sørlandet							
Sykehuset Sørlandet HF, Kristiansand, somatikk							
Aktivitet 2006 og 2020	Heldøgns opphold	Ligge dager	Liggedg i gj.snitt	Dag-opphold	Pol konsult.	Operasjoner	
Aktivitet 2006	22811	89821	3.9	20608	89214	7950	
Aktivitet 2020	22964	97633	4.3	37284	115978	10477	
Aktivitet 2020, redusert gj.liggetid 1 dag	22964	75781	3.3				
Kapasitet og kapasitetsbehov		Antall heldøgns plasser		Antall dag plasser	Antall pol rom	Antall opr rom	
Beregnet kapasitetsbehov 2006		290		60	48	10	
Faktisk kapasitet 2006		357		24	133	13	
Faktisk 2006 vs beregnet kapasitet 2006		67		-36	85	3	
Beregnet kapasitetsbehov 2020		315		108	63	13	
Beregnet kapasitetsbehov 2020, økt utnyttelsesgrad		244		78	36	7	
Faktisk kapasitet 2006		357		24	133	13	
Faktisk 2006 vs beregnet kapasitet 2020		42		-84	70	0	
Faktisk 2006 vs beregnet 2020 redusert liggetid/økt utnyttelse		113		-54	97	6	

Tabellen under viser Hovedstadsområdet, der det er satt opp arealbalanse for 2006 opp imot behov for 2020. For å komme fram til dette er det satt opp arealbehov i dag imot dagens behov og imot fremtidig behov. Grunnlaget for dette er kapasitets- og arealtabeller hentet fra klassifikasjonssystemet og aktivitetsdata samt modeller for fremskriving av behov.

Sykehusområde/HF	Arealbalanse 2006					Arealbalanse, høy utnyttelse 2020				
	Heldøgns plasser	Dagplasser	Poliklinikk rom	Operasjons rom	Sum areal	Heldøgns plasser	Dagplasser	Poliklinikk rom	Operasjons rom	Sum areal
Hovedstadsområdet										
UUS	-1988	83	6480	-1712	2863	1920	-130	7583	-344	9029
Ahus	5738	-514	3070	539	8833	835	-771	3703	1133	4900
Aker	910	-330	3589	1649	5818	2303	-442	3968	1649	7478
LDS	-475	-457	782	146	-4	340	-464	914	359	1149
Diakonhjemmet	-359	-5	488	48	172	870	-82	639	-79	1348
RR Gaustad	2954	-1424	4819	1284	7633	5231	-1784	5397	2003	10847
RR Montebello	-482	-273	2083	634	1962	-404	-426	2206	724	2100
Sum Hovedstadsområdet	6298	-2920	21311	2588	27277	11095	-4099	24410	5445	36851

Vedlegg, hoved- og delfunksjoner med forklaring

Nr	Hovedfunksjon	Kommentar
1A	Opphold, somatikk	Omfatter alle typer rom for døgn- og dagopphold. Unntak er senger til postoperativ overvåking hvor pasienten har en ledig seng som venter. Disse klassifiseres under 2A Egne undervisnings- eller forskningsenheter for døgn- og dagopphold omfattes også av denne funksjonen.
1B	Opphold, psykiatri	Konsultasjonskontorer og undersøkelsesrom som kun brukes til heldøgns innlagte og dagpasienter skal som hovedregel klassifiseres her.
2A	Undersøkelse og behandling, somatikk	Omfatter areal utenom opphold der det foregår direkte pasientrettet arbeid i form av undersøkelse og/eller behandling.
2B	Undersøkelse og behandling, psykiatri	
3	Medisinsk service	Støttefunksjoner til den kliniske virksomheten (laboratoriefunksjoner, AMK, apotek). Dette omfatter hovedsakelig arealer der det ikke er pasienter. Prøvetakingsenheter inngår også her (med pasientaktivitet)
4	Ikke-medisinsk service	Støttefunksjoner til den øvrige virksomheten. Omfatter renhold, teknikk, varehåndtering osv.
5	Administrasjon	Kontor- og møteromsfunksjoner (kontorer og støtterom) både for sentral administrasjon/sykehusledelse, ledelse i kliniske avdelinger med stab og skrivejeneste. Alle kontorer som ikke inngår som en nødvendig integrert driftsmessig del av andre funksjoner. Omfatter også enkelte spesielle funksjoner som f.eks. trykkeri og museum Omfatter ikke lederkontorer til støttefunksjonene (medisinsk- og ikke-medisinsk service), eller kontorer til tillitsvalgte. Disse klassifiseres under hhv hovedfunksjonene 3, 4. og 6
6	Personalservice	Omfatter kantine, garderobes, trimrom og andre servicearealer for personalet. Kantine avgrenses mot kjøkken som ligger under hovedfunksjon 4. Omfatter også kontorer for tillitsvalgte
7	Pasientservice	Servicefunksjoner for pasienter utenom de kliniske funksjonene. Omfatter prestetjeneste, pasientbibliotek, lærings- og mestringscenter mv
8	Undervisning og forskning	Undervisnings- og forskningsområder som benyttes av sykehusets ansatte, studenter og forskere. Omfatter ikke areal til pasientundervisning.
9	Tekniske arealer	Areal til teknisk infrastruktur og teknisk forsyning i sykehuset. Omfatter tekniske sjakter/føringsveier, varmesentral, ventilasjonsrom, serverrom mv. Teknisk mellometasje inngår i denne hovedfunksjonen. Omfatter ikke verksteder og rom til teknisk drift, som ligger under hovedfunksjon 4 (ikke-medisinsk service). Som hovedregel er dette arealer der det ikke oppholder seg mennesker.
10	Trafikkarealer	Omfatter korridorer, heiser, trapperom, vestibuler, gangarealer mv
11	Utomhus	Areal utenfor bygningsmassen. Omfatter bl.a. åpne terrasser, balkonger, parkeringshus, parkeringsplasser, gårdsrom, oppstillingsplasser for ambulanser og helikopter mv
12	Ledige arealer	Arealer som ikke er i bruk. Omfatter rom som står ledige etter utflytting, ikke innredede arealer, råbygg og utgravde arealer

Delfunksjoner i "Opphold, somatikk"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
1A	1	Barnesengeområde	Omfatter sengeområde for barn mellom nyfødt og 16/18 år. Dette kan være egne enheter eller en avgrenset del av et normalsengeområde. Omfatter ikke intensivplasser eller habilitering/rehabilitering, som klassifiseres under hhv 1A.2, 1A.8 og 1A.5
1A	2	Barneintensiv	Funksjonsområde for akutt, kritisk syke barn. Dette kan være egne enheter eller en avgrenset del av en intensiv enhet for voksne. Dersom det er senger for barn som er integrert i en intensiv enhet for voksne, skal disse klassifiseres under delfunksjonen 1A.6.
1A	3	Dagområde	Oppholdsfunksjon for pasienter som er til dagbehandling. Dagområde kan være organisert som en egen enhet, eller som en avgrenset del i et sengeområde eller poliklinikkområde. For dagkirurgiske enheter vil venteplasser og hvileplasser inngå i dagområdet, mens rom til operasjon og postoperativ overvåking vil kategoriseres under delfunksjon 2A.7 eller 2A.12.
1A	4	Føde/barsel	Omfatter både observasjonssenger, venteplasser, føderom, barselplasser mv. Dersom operasjonsstue (sectiostue) er en integrert del av funksjonsområdet, skal den registreres her og ikke under delfunksjon 2A.9 (operasjon)
1A	5	Habilitering / Rehabilitering	Sengeområde for pasienter til habilitering/rehabilitering. Omfatter ikke rom til kliniske støttefunksjoner som ergoterapi/fysioterapi og sosionom. Disse skal klassifiseres under hhv 2A.3 og 2A.5.
1A	6	Intensiv	Plasser der pasienten får intensiv behandling og pleie (inkludert støtterom). Respiratoravhengige pasienter ligger som regel i intensivområdet.
1A	7	Lett overvåking	Lett overvåking integrert i sengeområdene, ofte som et eget rom. Omfatter ikke postoperative overvåkingsplasser. Disse skal klassifiseres under delfunksjon 2A.7.
1A	8	Neonatal intensiv	Intensivfunksjon for behandling av syke nyfødte. Omfatter intensivplasser og "vokseplasser"
1A	9	Normalsengeområde	Funksjonsområde for "vanlige" heldøgns opphold i sykehus. Omfatter også enkeltisolater og hele sengeområder med infeksjonssenger.
1A	10	Observasjon	Som regel knyttet til Akuttmottak og i noen tilfeller lokalisert til sengeområder. Pasientgruppen er som regel øyeblikkelig hjelp-pasienter. Omfatter ikke observasjonsplasser for fødende. Disse klassifiseres under 1A.4 (føde/barsel).
1A	11	Pasienthotell	Kan være en egen enhet/bygg eller integrert i sykehuset. Sykehotell eid og drevet av eksterne klassifiseres ikke.
1A	12	Tung overvåking	Benevnes i noen sammenhenger som "step down" eller intermediearenhet. Kan være lokalisert som en avgrenset del av et sengeområde eller som en egen enhet, for eksempel hjerteovervåking. Omfatter ikke postoperative overvåkingsplasser etter tyngre kirurgi. Disse klassifiseres under delfunksjon 2A.12.

"Normalsengeområde" er den delfunksjon de fleste sengerom m/støtterom defineres under. Areal i "Normalsengeområde" kan variere avhengig av pasientkategorier som har særskilte behov. Dette vil kunne knyttes opp til organisasjonskodeverket eller fagområder for å se sammenhengen mellom pasientkategori og arealbehov. For små sykehus vil barnesengeområde, habilitering/rehabilitering ofte være enkeltstående rom integrert i et normalsengeområde.

Intensiv, lett og tung overvåking er delfunksjoner som for store sykehus ofte er fysisk atskilte områder. For små sykehus er det ofte et felles område der funksjonene deler støtterom. I klassifiseringen legges støttearealet inn under

hovedbrukeren, og det kommenteres at det er flere delfunksjoner som er brukere.

Delfunksjoner i "Opphold, psykiatri"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
1B	1	Barnesengeområde	Sengeområde for barn og ungdom opp til 18 år.
1B	2	Dagområde	Oppholdsfunksjon for pasienter som har dagopphold. Dagområde kan være organisert som en egen enhet, eller som en avgrenset del i et sengeområde eller poliklinikkområde.
1B	3	Familieenhet	Område som er spesielt tilrettelagt for undersøkelse / behandling / terapi for familier ved heldøgnsopphold eller dagopphold.
1B	4	Normalsengeområde	Omfatter sengeområder for heldøgnsopphold uten spesielle krav til skjerming eller sikring. Omfatter også konsultasjonsrom, undersøkelsesrom / samtalerom knyttet til sosionom, psykolog og lege som er integrert i området
1B	5	Rehabilitering	Sengeområde for pasienter til psykiatrisk rehabilitering. Omfatter også rus.
1B	6	Sikring	Sikkerhetsavdelinger eller sikkerhetssoner der det er fysisk avstengte områder
1B	7	Skjerming	Avgrenset del av enhet der pasienter skjermes fra andre. Omfatter også belterom.

Delfunksjoner i "Undersøkelse og behandling, somatikk"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
2A	1	Akuttmottak	Mottak av øyeblikkelig-hjelp pasienter i sykehuset. I noen sykehus tas også elektive pasienter imot i akuttmottaket. I store sykehus ofte samlokalisert med og har felles støtterom med observasjonsenhet og AMK-sentral. I små sykehus kan akuttmottaket utgjøre ett eller et fåtall rom f.eks. i en intensivavdeling. Traumerom med røntgen og operasjonsvirksomhet kategoriseres her og ikke under 2A.9 (operasjon) eller 2A.11 (radiologi). Legevakt er i en del sykehus integrert i denne funksjonen, og deler derfor støtterom
2A	2	Ambulansetjeneste	Omfatter både bil- og luftambulans. Lukkede garasjer, vaskehaller, ambulanseinngang, kontorer, hvilerom med mer. Omfatter ikke helikopterplattform, åpne garasjer/carport og oppstillingsplasser for biler. Disse klassifiseres under hhv delfunksjon 11.1, 11.3 og 11.4
2A	3	Ergo- og fysioterapi	Rom til ergo- og fysioterapifunksjonen som kan være lokalisert i poliklinikker, dagområder, sengområder eller som egne enheter.
2A	4	Kliniske spesiallaboratorier	Rom til undersøkelse/behandling av pasienter der det benyttes spesielt utstyr eller der det er behov for spesiell utforming av rommet. Kan være en egen avgrenset funksjon eller en del av sengeområder eller poliklinikker. Eksempler er gastrolab, KNF, lungefysiologisk lab, kardiologisk lab. Omfatter ikke radiologi, som klassifiseres under 2A.11.
2A	5	Kliniske støttefunksjoner	Støttefunksjoner som sosionom, klinisk ernæringsfysiolog, psykolog mv. Består ofte av kontorer som er samlokalisert med administrative funksjoner eller poliklinikker.
2A	6	Legevakt	Poliklinisk funksjon som drives av kommunehelsetjenesten. I noen tilfeller samlokalisert med Akuttmottak i FAM (Felles Akuttmottak). Har da ofte felles støtterom, som klassifiseres under 2A.1.
2A	7	Oppvåkning	Overvåking av pasienter i forbindelse med undersøkelse/behandling. Omfatter både pasienter som har vært i generell narkose, men også pasienter som har behov for overvåking etter lokalanestesi eller omfattende

			undersøkelser. Operasjon (postoperativ overvåking) eller tyngre prosedyrer innen radiologi; f.eks angiografi og kliniske spesiallaboratorier; f.eks. endoskopier.
2A	8	Nukleærmedisin	Omfatter rom for undersøkelse av pasienter, tilbereding av radioaktivt stoff for undersøkelse av pasienter i f.eks gammakamera.
2A	9	Operasjon	Operasjonsrom med støtterom. Gjelder både dagkirurgi og operasjonsenheter for heldøgns pasienter. Gjelder ikke for separate skiftestuer/mindre operasjonsrom integrert i poliklinikker eller akuttmottak og føde/barsel. Disse klassifiseres under de respektive funksjoner. Operasjonsstuer som ikke er i bruk til pasientbehandling, men står i beredskap kategoriseres under 4.3 Beredskap.
2A	10	Poliklinikk	Undersøkelse/behandling av polikliniske pasienter. Arealen kan være i egne enheter eller samlokalisert/integrert med sengeområder, radiologienheter, kliniske laboratorier mv.
2A	11	Radiologi	Omfatter rom til røntgendagnostikk, annen bildediagnostikk og behandling. Intervensjonsradiologi kan i noen tilfeller ligge som en integrert del i operasjonsenheten og klassifiseres da under 2A.9. Ultralydapparat eller røntgenapparat som ikke er plassert i radiologienheten klassifiseres under den enheten det er plassert. Brystdiagnosesenter med integrert mammografilab klassifiseres under 2A.10 (poliklinikk)

Delfunksjoner i "Undersøkelse og behandling, psykiatri"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
2B	1	Akuttmottak	Mottaksrom eller -område for akutte innleggelses av psykiatriske pasienter. Kan være en avgrenset del av et somatisk akuttmottak.
2B	2	Ergo- og fysioterapi	Omfatter rom til ergo- og fysioterapi for psykiatriske pasienter. Kan være lokalisert som egne enheter eller som en avgrenset del i poliklinikker, dagområder eller sengeområder. Dersom rommene brukes til både somatiske og psykiatriske pasienter klassifiseres disse under 2A.3
2B	3	Familieterapi	Område som er spesielt tilrettelagt for undersøkelse / behandling / terapi for familier som er til polikliniske konsultasjoner.
2B	4	Kliniske støttefunksjoner	Støttefunksjoner som bl a sosionom og klinisk ernæringsfysiolog. Dersom rommene er integrert som en del av virksomheten i et sengeområde eller poliklinikk, skal det klassifiseres under disse.
2B	5	Poliklinikk	Omfatter område for undersøkelse og behandling av polikliniske pasienter. Omfatter også konsultasjonsrom, undersøkelsesrom og samtalerom knyttet til sosionom, psykolog og lege som driver behandling av både innleggende og polikliniske pasienter, dersom dette er integrert i et poliklinisk område.

Delfunksjoner i "Medisinsk service"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
3	1	AMK-sentral	Omfatter operatørrom og støtterom. Legevaktsentral er ofte samlokalisert med AMK og klassifiseres da her. Legevaktsentral kan også være integrert i legevakt eller akuttmottak der det ikke finnes AMK-sentral, og klassifiseres da under hhv 2A.6 og 2A.1. Rom for teknisk utstyr/serverrom klassifiseres under delfunksjon 9.1 (tekniske rom).
3	2	Apotek	Omfatter både sykehusapotek og vanlige apotek tilknyttet sykehuset der det oppbevares, tilberedes, selges og distribueres legemidler.

3	3	Medisinsk biokjemi	Laboratoriefunksjon som inkluderer prøvetaking og analyser. Funksjonen er ofte sentralisert, men med desentrale enheter i eller ved kliniske funksjoner som for eksempel akuttmottak. Omfatter ikke rom til undervisning og forskning. Disse klassifiseres under 8.4.
3	4	Medisinsk mikrobiologi	Laboratoriefunksjon som omfatter mikrobiologiske analyser. Omfatter også sykehushygiene i mange sykehus. Dersom det ikke egen enhet for mikrobiologi og kun kontor for f.eks. hygienesykepleier, skal disse klassifiseres under 5.4 (sentraladministrasjon)
3	5	Patologi og medisinsk genetikk	Laboratoriefunksjon for patologiske og genetiske undersøkelser og analyser. Omfatter oppbevaring av lik, obduksjon og disseksjon. Medisinsk genetikk kan være samlokalisert med poliklinikker. Omfatter ikke kapell som klassifiseres under 7.8 (prestedtjeneste).
3	6	Transfusjonsmedisin og blodbank	Laboratoriefunksjon som inkluderer tapping, lagring, produksjon og distribusjon av blod og blodprodukter, samt laboratorier for immunologiske analyser. Støtterom inkluderes

Delfunksjoner i "Ikke-medisinsk service"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
4	1	Avfallshåndtering	Sentral lagring og håndtering av avfall, herunder også for urent tøy. Omfatter ikke rom til lagring og håndtering av avfall lokalt i f.eks. poliklinikker, sengeområder og kontorområder. Disse skal klassifiseres under de respektive funksjoner.
4	2	Behandlingshjelpemidler	Omfatter rom til utlevering og kontroll, samt opplæring av pasienter i bruk av behandlingshjelpemidler som forstøvere, hjemmerespirator osv. Ofte nært knyttet til medisinsk teknikk.
4	3	Beredskap	Omfatter lager og rom som er disponert utelukkende for beredskapssituasjoner, for eksempel ved utrykking og behandling i forbindelse med katastrofer
4	4	FDVU	Kontorer og verksteder med støtterom til personell som har ansvar for drift, vedlikehold og utvikling av eiendomsmassen.
4	5	IKT drift	Driftsfunksjon for utvikling, daglig drift og vedlikehold av sykehusets IKT-systemer. Omfatter kontorer og støtterom. Omfatter ikke datarom/serverrom. Disse klassifiseres under delfunksjon 9.1 Datastøtte/"helpdesk" diftes ofte av eksterne. Dersom sykehuset selv drifter denne tjenesten, eller har rom i sykehuset som leies av eksterne, skal arealene klassifiseres under 5.4. (sentraladministrasjon).
4	6	Journalarkiv	Nær- og fjernlagerfunksjon for pasientjournaler. Kan også omfatte scanning og eventuell distribusjon av papirjournaler. Omfatter ikke arkiv for røntgenbilder. Disse klassifiseres under 2A.11.
4	7	Medisinsk teknikk	Funksjon for vedlikehold av medisinsk teknisk utstyr. Kan omfatte sentrale og desentrale verksteder, kontorer og lager. Satellittverksteder knyttet til operasjon, røntgen og lab skal inngå her.
4	8	Renhold	Omfatter både sentrale og desentrale stasjoner. Støtterom som pauserom, møterom, kontor med mer som hører til funksjonen skal inkluderes. Omfatter ikke bøttekott og desinfeksjonsrom som inngår i sengeområder, operasjon osv. Disse skal klassifiseres under de respektive delfunksjoner.
4	9	Sengehåndtering	Sentrale og desentrale funksjoner for oppbevaring, renhold og vedlikehold av senger og sengeutstyr. Rom lokalisert i sengeområdene klassifiseres også her.
4	10	Sentralkjøkken	Sentral kjøkkenfunksjon for mottak, lager og tilberedning av mat til lokale kjøkken, sengeområder og kantiner. Omfatter også sentrale kjøkkenfunksjoner som er desentralisert, for eksempel senterkjøkken og egne produksjonskjøkken.

			Mottak kan i noen tilfeller ligge i tilknytning til sentrallager, og klassifiseres da under 4.11 (sentrallager)
4	11	Sentrallager	Omfatter sentralt varemottak, sentrallager og vareutlevering til hele sykehuset.
4	12	Sikkerhetstjeneste	Omfatter rom for sikkerhetspersonell (vaktrom, overvåkingsrom, telefonrom, oppbevaring av nøkler/adgangskort). Denne funksjonen er ofte satt bort til eksterne drivere. I enkelte sykehus er denne funksjonen lagt under transport- og portørtjenesten, og klassifiseres da under 4.14
4	13	Sterilsentral	Omfatter rom til mottak, rengjøring, sterilisering, pakking og distribusjon av sterilgods. Alle støtterom inngår. Funksjonen benevnes i enkelte sykehus som sterilforsyning. Desinfeksjons- og nødautoklaveringsrom i f.eks operasjonsområder, røntgen, spesiellaboratorier og poliklinikker klassifiseres under de respektive delfunksjonene.
4	14	Transport og portør	Omfatter kontorer, møterom, ekspedisjon mv. for logistikk, transport- og portørfunksjonen. I tillegg spesifikke rom for sentral drift av røpøst og AGV (automatic guided vehicle), herunder ladestasjoner og spesielle områder for henting og avlevering av vogner. I enkelte sykehus inngår sikkerhetstjenesten som en del av denne funksjonen, og klassifiseres da her.
4	15	Tøyhåndtering	Omfatter sentralt mottak, omlasting/lagring og distribusjon av rent tøy. I enkelte sykehus kan vaskeri inngå i denne funksjonen. Omfatter ikke rom for urent tøy. Dette inngår i avfallshåndtering. Unntaket er dersom sykehuset har eget vaskeri, da klassifiseres rom for urent tøy her. Omfatter ikke tøyhåndtering ved brukersteder. Disse klassifiseres under de respektive funksjoner.

Delfunksjoner i "Administrasjon"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
5	1	Avdelingsledelse	Omfatter rom til avdelingsledelse med stab ved kliniske funksjoner. I tillegg skal alle kontorer til leger, kuratorer og sykepleiere i overordnede lederstillinger mv klassifiseres her. Omfatter ikke den operative ledelsen (avdelingssykepleier, postsekretær eller tilsvarende). Disse knyttes til driftsenheten, sengepost, poliklinikk oa.
5	2	Museum	Omfatter rom for oppbevaring og utstilling av museumsgjenstander
5	3	Trykkeri	Omfatter rom for trykke-/kopimaskiner, lager papir osv. Benevnes i enkelte sykehus som hustrykkeri eller reprosentral.
5	4	Felles administrativ ressurs	Omfatter sykehusets sentrale ledelse med stabsfunksjoner. Kontorer for kvalitetsansvarlige, HMS, AMU osv inngår også her. I tillegg sentrale møterom som disponeres felles.
5	5	Skrivetjeneste	Omfatter skrivestuer som er sentralt lokalisert. Gjelder ikke arbeidsplasser i publikumsrettede ekspedisjoner/resepsjoner som er en del av en annen funksjon, f.eks radiologi eller sengeområde.

Delfunksjoner i "Personalservice"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
6	1	Barnehage	Barnehage som drives av sykehuset for ansattes barn.
6	2	Bedriftshelsetjeneste	Omfatter kontorer og undersøkelsesrom til bedriftshelsetjeneste for ansatte
6	3	Fagorganisasjoner	Omfatter kontorer, møterom for tillitsvalgte og verneombud
6	4	Garderobe	Omfatter garderobefunksjon for ansatte. Omfatter tøylager (rent og urent), dusj, garderobe og WC. Omfatter ikke mindre garderober tilknyttet et kontorområde,

			sengeområde, poliklinikkområde eller som er en del av innsleding til operasjon. Disse klassifiseres under de respektive funksjonene
6	5	Kantine	Omfatter rom til kantine for sykehusets ansatte. Kan også være kantine som benyttes av pasienter/besøkende. Kantineplasser, serveringsarealet, WC og evt. andre støtterom. Omfatter ikke sentralkjøkken, men kantinekjøkken (når dette kun leverer mat til kantinen)
6	6	Overnatting	Overnattingsrom for sykehusets ansatte (vaktpersonell). Omfatter ikke overnattingsrom for ambulansetjenesten. Disse klassifiseres under 2A.2.
6	7	Rekreasjon	Omfatter treningsrom, rekreasjonsrom osv. Omfatter ikke pauserom. Disse kategoriseres under de respektive funksjoner.
6	8	Sanitærrom	Omfatter WC/dusj og ammerom for personalet som ikke ligger lokalisert i tilknytning til andre funksjoner. Sanitærrom tilknyttet sengeområde, poliklinikk mv klassifiseres under de respektive funksjoner.

Delfunksjoner i "Pasientservice"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
7	1	Kulturvirksomhet	Omfatter rom for kulturell virksomhet. Kino, scener, kunstutstillinger mv.
7	2	Lærings- og mestringssenter	Omfatter rom for undervisning av pasienter og pårørende, kontorer, pasientbibliotek og "helseressurscenter".
7	3	Næringsvirksomhet	Omfatter kiosk, butikker, frisør, kafé mv. Som oftest er dette utleieareal. Omfatter ikke kantine for personalet og apotek. Dette er kategorisert under hhv 6.5 og 3.2
7	4	Overnatting	Omfatter overnattingsrom for pårørende i sykehuset. Omfatter ikke rom i pasienthotell som klassifiseres under 1A.11..
7	5	Pasientbibliotek	Omfatter rom til lagring og utlån av bøker og tidsskrifter, inertnett og søkestasjoner. Funksjonen vil i noen tilfeller være tilknyttet lærings- og mestringssenter og klassifiseres da under 7.2.
7	6	Pasientinformasjon	Omfatter sentral resepsjon med generell informasjon for pasienter og besøkende. Infostasjoner for pasienter og besøkende. Omfatter også rom som benyttes av pasientorganisasjoner. Pasientinformasjon kan også være en del av et Lærings- og mestringssenter, og klassifiseres da under 7.2
7	7	Prestetjeneste	Omfatter prestekontorer, kirkerom, kapell og lignende.
7	8	Sanitærrom	Omfatter WC/dusj og ammerom for pasienter og besøkende som ikke ligger lokalisert i tilknytning til andre funksjoner. Sanitærrom tilknyttet sengeområde, poliklinikk mv klassifiseres under de respektive funksjoner
7	9	Skole og barnehage	Omfatter rom for undervisning, aktivisering og lek mv med tilhørende støtterom for pasienter. Oftest tilknyttet barneavdelinger.

Delfunksjoner i "Undervisning og forskning"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
8	1	Dyrestall	Omfatter rom til forskning og undervisning med oppstalling av dyr, inkl føring. Kan også omfatte operasjonsstuer, u/b rom, laboratorier og alle støtterom.
8	2	Forskning	Omfatter rom til forskning som ikke inngår i andre funksjoner eller områder. Omfatter ikke rom til forskning i dyrestall, eller forskningsposter. Disse klassifiseres under hhv 8.1 og 1A.9/1B.4
8	3	Medisinsk bibliotek	Omfatter rom til oppbevaring, distribusjon av faglitteratur for ansatte og studenter, leseplasser, kontorer mv. Omfatter ikke

			undervisningsrom som tilknyttes biblioteket. Disse kategoriseres under 8.5 (undervisning). Omfatter ikke lokale rom for oppbevaring av litteratur i de kliniske enhetene. Disse klassifiseres under de respektive funksjoner.
8	4	Simuleringsenhet	Omfatter rom til opplæring og simulering av hendelser for ansatte. Kan omfatte undersøkelses- og behandlingsrom og operasjonsstuer. Dersom pasientbehandling foregår i rommene, skal de klassifiseres under de respektive funksjoner.
8	5	Undervisning	Omfatter undervisning for ansatte, studenter, hospitanter. Gjelder auditorier, grupperom, ferdighetsrom mv med tilhørende støtteareal. Dersom undervisningsrom er integrert i funksjoner som poliklinikker, sengeområder osv, skal de trekkes ut og kategoriseres her.

Delfunksjoner i "Teknisk areal"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
9	1	Tekniske rom	Alle rom som har tekniske installasjoner hvor det ikke oppholder seg mennesker over tid. Gjelder for eksempel ventilasjonsrom, tavlerom, varmesentral, fordelingsanlegg og teknisk mellometasje
9	2	Tekniske sjakter	Omfatter alle vertikale føringsveier (ventilasjonssjakter, rørsjakter mv)
9	3	Teknisk mellometasje	Omfatter teknisk mellometasje og gangbare himlinger > 180 cm. Inndeles med rom/romsoner for aggregater, korridorer mm,

Delfunksjoner i "Trafikkareal"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
10	1	Internt trafikkareal	Omfatter korridorer, ganger, trapper og heiser som betjener kun ett delfunksjonsområde. Omfatter ikke forrom og nisjer som inngår i andre funksjoner (f.eks. operasjonsstuer og isolat). Disse klassifiseres under de respektive funksjoner. Trafikkareal i tekniske mellometasjer klassifiseres under 9.3.
10	2	Trafikkareal mellom bygg	Omfatter transportareal mellom bygg, for eksempel transportkulverter og gangbroer
10	3	Tverrgående trafikkareal	Omfatter korridorer, ganger, trapper og heiser som betjener flere delfunksjonsområder

Delfunksjoner i "Utomhus"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
11	1	Garasje	Omfatter åpen garasje/carport
11	2	Hage/Parkanlegg	Omfatter gårdsrom og hager
11	3	Landingsplass	Omfatter helikopterlandingsplass. Omfatter ikke helikopterbase med f.eks hangar, som ligger under 2A.2
11	4	Parkering	Omfatter faste oppstillingsplasser for kjøretøy
11	5	Terrasse	Omfatter åpne terrasser og balkonger, både overbygd og ikke-overbygde.

Delfunksjoner i "Ledig"

HF Nr	Nr	Delfunksjon	Kommentar
12	1	Ferdig bygg	Omfatter tomme arealer som er innredet
12	2	Råbygg	Omfatter arealer som ikke er innredet, for eksempel råloft og kalde kjellere
12	3	tgravd	Omfatter arealer som er utgravd

